

Délka řízení

Dopad nepřiměřeně dlouhého řízení může být do poměrů právnické osoby mírnější nežli u osoby fyzické to však nezakládá důvod pro mechanické stanovení přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věty druhé nebo třetí zákona č. [82/1998](#) Sb. nižšího, než by tomu bylo u osoby fyzické.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 3326/2009, ze dne 9.12.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně D. S. s. r. o., zastoupené JUDr. L. E., advokátem se sídlem v Č. L., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o 600.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 26 C 92/2007, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 1. 2009, č. j. 22 Co 476/2008 - 52, tak, že v rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části rozsudku odvolacího soudu, v níž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ohledně částky 45.000,- Kč, se dovolání odmítá. Ve zbylém rozsahu se rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 1. 2009, č. j. 22 Co 476/2008 - 52, zrušuje, a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Soud prvního stupně zamítl žalobu, prostřednictvím níž se žalobkyně domáhala, aby žalovaná byla uložena povinnost zaplatit jí 600.000,- Kč, a to jako přiměřené zadostiučinění vzniklé v důsledku nepřiměřeně dlouhého řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem.

Odvolací soud v záhlaví označeném rozsudku změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovaná uložil povinnost zaplatit žalobkyni 45.000,- Kč a ve zbytku žalované částky (tj. v rozsahu 555.000,- Kč) rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Dále odvolací soud rozhodl i o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

V původním řízení zahájeném dne 19. 9. 1994 vedeném před Krajským soudem v Ústí nad Labem se žalobce domáhal vydání věcí a uložení předběžného opatření. Žalovaná při předběžném projednání nároku žalobce podle § 6 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zákona č. [160/2006](#) Sb. (dále též „OdpŠk“), uvedla, že v daném případě došlo k nesprávnému úřednímu postupu, avšak za adekvátní prostředek nápravy považovala konstatování porušení práva. Soud prvního stupně rovněž dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky pro to, aby bylo zadostiučinění za nemajetkovou újmu poskytnuto v penězích podle § 31a odst. 2 OdpŠk.

S tímto názorem se odvolací soud neztotožnil. Uvedl, že délku řízení v rozsahu 14 let a 4 měsíců nelze akceptovat a spokojit se s konstatováním porušení práva. Při určení výše přiměřeného zadostiučinění pak vycházel zejména z § 31a odst. 3 OdpŠk a dále pak i z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“ či „ESLP“). Žalobkyni bylo možno přiznat nejvýše částku 200.000,- Kč (při částce 15.000,- Kč za jeden rok řízení). Nicméně věc byla do určité míry složitá, neboť žalobkyně se ve své žalobě domáhala vydání zboží v hodnotě 651.430,- Kč, aniž konkrétně specifikovala, jaké věci žádá vydat, dále byla vyzvána k upřesnění žalobního petitu, což neučinila, a z

toho důvodu bylo řízení zastaveno. Později upravila žalobní petit tak, že žádala o vydání celkem 150 věcí. Proto bylo třeba tuto částku ponížít o 30%. Žalobkyně se také částečně podílela na celkové době řízení, neboť bylo třeba několikrát odstraňovat vady její žaloby. Žalobkyně též často žalobu měnila a žádala o odročení jednání a z tohoto důvodu bylo třeba celkovou částku snížit o dalších 20%. Věc byla pro žalobkyni málo významná, což bylo dáno již tím, že „jde o právnickou osobu (je třeba mít na zřeteli, že jde o náhradu újmy nemajetkové a nikoliv majetkové), a nelze přehlédnout, že spor vyvěrá z jejich vlastních poměrů, uplatněný nárok je v předmětném řízení žalovaným sporován, a v neposlední řadě je odvolacímu soudu z jeho činnosti známo, že jednatel žalobce provozuje advokacii.“ Z tohoto důvodu odvolací soud zmenšil celkovou částku o dalších 27,5%. Žalobkyni tak bylo možno z uvažované částky 200.000,- Kč možno přiznat pouze 22,5%, tj. 45.000,- Kč.

Proti tomuto rozsudku (a to i do výroku o náhradě nákladů řízení) podala žalobkyně dovolání, neboť rozsudek odvolacího soudu dle jejího tvrzení spočívá na nesprávném právním posouzení věci, vychází ze skutkového zjištění, které podle obsahu spisu nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování a řízení je též postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolatelka nesouhlasí s úvahami odvolacího soudu o výpočtu zadostiučinění za nemajetkovou újmu, zejména pak s krácením celkové částky. Dovolatelka namítá, že jako právnická osoba nemůže být diskriminována oproti osobě fyzické snížením částky nemajetkové újmy. Posuzované řízení má pro dovolatelku velký význam, když se v něm domáhá věcí nemalé hodnoty, tyto věci byly jediným jejím majetkem a v důsledku jejich odcizení společníkem musela ukončit podnikání. Předmětné řízení též nebylo složité, neboť v době podání žaloby stačilo k projednání a rozhodnutí odkázat na specifikaci věcí podle interního seznamu. Žalobkyně se na délce řízení významně nepodílela, neboť žaloba vady neměla a až v důsledku probíhajícího soudního jednání a provádění dokazování byla žaloba upravována, a to i s ohledem na mnohé výzvy soudkyně, která se od samého počátku snažila žalobkyni škodit. Bez významu je závěr odvolacího soudu, že spor vyvěrá z vlastních poměrů žalobkyně a že uplatněný nárok je žalovaným sporován. Již vůbec pak nelze žalobkyni přičítat k tíži, že její jednatel provozuje advokacii. Tato skutečnost nemůže mít žádný vliv na snížení částky přiměřeného zadostiučinění, neboť žalobkyně je samostatný subjekt, stejně jako její právní zástupce. Žalobkyni měla být přiznána mnohem vyšší částka zadostiučinění za nemajetkovou újmu, než ke které dospěl odvolací soud. Žalobkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 30. 6. 2009 (viz čl. II., bod 12 zákona č. [7/2009](#) Sb.) - dále jen „o. s. ř.“

Dovolání bylo podáno řádná včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241a odst. 1 o. s. ř. Lze se proto zabývat jeho přípustností.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Dovolání není přípustné v rozsahu, v němž směřuje proti té části výroku rozsudku odvolacího soudu, v níž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ohledně částky 45.000,- Kč, neboť v této části bylo žalobkyni vyhověno, a není tak dána subjektivní přípustnost dovolání ve smyslu § 240 odst. 1 o. s. ř. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 198/2003, publikovaný v časopise Soudní judikatura pod č. 158, ročník 2004). Dovolací soud proto dovolání v tomto rozsahu odmítl podle § 234b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.

Co se týče dovolání v rozsahu, v němž směřuje proti potvrzující části výroku ve věci samé, je přípustnost možno zvažovat jen za splnění podmínek vymezených v § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Pro přípustnost dovolání ve smyslu tohoto ustanovení by dovolací soud musel dospět k závěru, že napadené rozhodnutí je ve věci samé po právní stránce zásadně významné. Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo řeší-li tuto otázku v rozporu s hmotným právem.

Dovolání je přípustné pro zodpovězení otázky zásadního významu, zda význam řízení pro poškozeného ve smyslu § 31a odst. 3 písm. e) OdpŠk je menší již jen proto, že poškozeným je právnická osoba. Tato otázka nebyla v judikatuře dovolacího soudu doposud vyřešena.

Nejvyšší soud se již ve svých předchozích rozhodnutích vyjádřil k tomu, jakým způsobem je institut odškodnění nemateriální újmy při porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě začleněn do českého právního řádu a jaký je vztah úpravy obsažené v § 13 odst. 1 věta druhá a třetí a § 31a zák. č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen OdpŠk) k čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, publikované ve Sbírce zákonů pod č. [209/1992](#) Sb. (dále jen „Úmluva“) a judikatuře ESLP.

Nejvyšší soud k tomu uvedl, že při posuzování předpokladů odpovědnosti státu za nemateriální újmu způsobenou neprojednáním věci v přiměřené lhůtě ve smyslu § 13 odst. 1 věta třetí OdpŠk je nutno postupovat nejen podle zákonné úpravy, do níž je zasazena, ale též v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva vztahující se k čl. 6 odst. 1 Úmluvy (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1614/2009, dostupný veřejnosti na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz).

Při aplikaci § 31a odst. 1 OdpŠk je navíc nutno mít na paměti, že je jím realizováno právo na nápravu porušení práva či svobody přiznané Úmluvou ve smyslu jejího čl. 13, a proto musí soudy poskytnout nápravu v takovém rozsahu, v jakém by byla poskytnuta Soudem, za přihlídnutí ke kritériím, která Soud považuje za významná, resp. v rozsahu, který by Soud hodnotil za dostačující (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4815/2009, dostupný veřejnosti na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz).

V daném případě je třeba nejprve vyzdvihnout přehlednost odůvodnění rozsudku odvolacího soudu při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění, zohlednění jednotlivých kritérií upravených v § 31a odst. 3 OdpŠk při procentuální úpravě celkové částky, jakož i judikatury ESLP.

Na druhou stranu se dovolací soud nemůže ztotožnit s tím, kterak odvolací soud v rámci procentuální úpravy částky přiměřeného zadostiučinění zohlednil některé okolnosti daného případu, což v konečném důsledku vyústilo v nesprávnou aplikaci § 31a odst. 3 OdpŠk.

Dovolací soud nemínil posuzovat to, zda dovolatelka z větší či menší části zapříčinila nepřiměřenou délku řízení či zda řízení bylo v důsledku jejího chování složité či nikoliv. Ostatně argumenty, které dovolatelka proti těmto závěrům odvolacího soudu staví, obsahově naplňují dovolací důvod, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, jež podle obsahu spisu nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování. K němu ale může dovolací soud přihlídnout pouze tehdy, je-li dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) nebo písm. b) o. s. ř. (§ 241a odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud však nesouhlasí se závěrem soudu odvolacího, že malý význam řízení pro žalobkyni (kritérium § 31a odst. 3 písm. e) OdpŠk) je dán již tím, že žalobkyně je právnickou osobou. Ze znění citovaného zákona není možné odvodit, že by zákonodárce měl v úmyslu odlišovat postavení

fyzických a právnických osob při uplatnění nároku na přiměřené zadostiučinění za nesprávný úřední postup ve smyslu § 13 odst. 1 věty druhé a třetí OdpŠk.

Obecně platí, že kritérium významu předmětu řízení pro poškozeného (pod nějž odvolací soud zahrnul tuto úvahu) obsahuje to, o jaká práva či povinnosti se dané řízení vede a do jaké míry jsou tato práva či povinnosti zpravidla důležitou součástí života jednotlivce nebo chodu a organizace právnické osoby.

I judikatura ESLP zastává stanovisko, že přiměřené zadostiučinění za imateriální újmu se v zásadě poskytuje také právnickým osobám (např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 12. 1999, ve věci Freedom and Democracy Party /ÖZDEP/ proti Turecku, stížnost č. 23885/94, či rozsudek ESLP ze dne 19. 12. 1994, ve věci Vereinigung demokratischer Soldaten Österreichs and Gubi proti Rakousku, stížnost č. 15153/89).

Z rozsudku velkého senátu Soudu ze dne 6. 4. 2000, ve věci Comingersoll S. A. proti Portugalsku, stížnost č. 35382/97, odst. 27 až 36, vyplývá, že v případech obchodních společností je při určování výše přiměřeného zadostiučinění třeba přihlížet i k jiným faktorům, jako je pověst společnosti (company's reputation), nejistota v plánování rozhodování (uncertainty in decision-planning), rozkol ve vedení společnosti (disruption in the management of the company) a konečně též, i když v menším stupni, úzkost a potíže způsobené členům vedení společnosti (the anxiety and inconvenience caused to the members of the management team).

Z pohledu závažnosti nemateriální újmy je pak sice možné, že v konkrétním případě bude dopad nepřiměřeně dlouhého řízení do poměrů právnické osoby mírnější, než by tomu bylo za obdobných okolností u osoby fyzické, a vzniklá újma tudíž menší, nicméně takovou úvahu nelze činit paušálně, automaticky, bez přihlídnutí ke konkrétním okolnostem případu. Jak vyplývá ze shora uvedeného, imateriální újma u právnických osob se sice zpravidla neprojevuje týmiž důsledky jako u osob fyzických, dovolací soud se však nedomnívá, že by se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění mělo apriori rozlišovat mezi osobami fyzickými a právnickými. Takový přístup nelze dovodit ani z judikatury Soudu (viz například výše uvedený rozsudek ve věci Comingersoll S. A. proti Portugalsku, dále ve vztahu k České republice rozsudky senátu druhé sekce ze dne 14. 2. 2006, ve věci Skoma, spol. s. r. o. proti České republice, stížnost č. 21377/02, ze dne 17. 5. 2005, ve věci EKO-Energie, spol. s. r. o. proti České republice, stížnost č. 65191/01, ze dne 26. 10. 2004, ve věci Fackelmann ČR, spol. s. r. o. proti České republice, stížnost č. 65192/01 či ze dne 7. 6. 2005, ve věci L. C. I. proti České republice, stížnost č. 64750/01). Všechna rozhodnutí ESLP jsou dostupná na internetových stránkách <http://echr.coe.int/echr/en/hudoc> v anglickém nebo francouzském jazyce. Rozhodnutí ESLP ve věcech proti České republice jsou v českém jazyce dostupná též na stránkách Ministerstva spravedlnosti <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=390>.

Jinými slovy řečeno, při zohlednění uvedených kritérií může platit, že újma způsobená nepřiměřenou délkou řízení bude u právnických osob zpravidla (statisticky) nižší. Nelze však z tohoto předpokladu vycházet jakožto z právního argumentu vyplývajícího z aplikace § 31a odst. 3 OdpŠk.

Dovolacímu soudu též není zcela zřejmé, jakým způsobem mají na výši zadostiučinění vliv skutečnosti, že spor vyvěrá z vlastních poměrů žalobkyně, že nárok je žalovaným sporován a že jednatel žalobkyně provozuje advokacii. Bez bližšího odůvodnění, kterak mají tyto skutečnosti dopad na způsobenou újmu, je považuje dovolací soud za nepřiléhavé.

Dovolací soud z těchto důvodů považoval rozsudek odvolacího soudu za nesprávný a dovolání za důvodné. Proto rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc mu

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)